

Практичне заняття 6. Заборона катування

Джерела:

1. [Конституція України](#)
2. [Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод](#)
3. [Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі](#)
4. [Загальна декларація прав людини](#)
5. [Міжнародний пакт про громадянські і політичні права](#)
6. [Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права](#)
7. [МакКан проти Сполученого Королівства](#)
8. [L.C.V. Проти Сполученого Королівства](#)
9. [Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання](#)
10. [Ірландія проти Сполученого Королівства](#)
11. [Тугер проти Сполученого Королівства](#)
12. [Сорінг проти Сполученого Королівства](#)
13. [Бурсук проти Румунії](#)

Теоретичні питання:

1. Поняття особистих прав людини
2. Поняття катування, нелюдського та такого, що принижує гідність, ставлення
3. Поняття мінімального рівня жорстокості
4. Практика ЄСПЛ з приводу заборони катування

Практичні завдання:

Для вирішення практичного завдання проаналізуйте нижченаведені кейси за таким алгоритмом:

Кейс 1

Заявник, громадянин Німеччини, стверджував, що 31 грудня 2003 року він сів на автобус до Скоп'є. На македонському кордоні виникла підозра щодо дійсності його паспорта. Представники македонської влади опитали його про можливі зв'язки з кількома ісламськими організаціями та групами. Пізніше його помістили в кімнату в готелі в Скоп'є, де його утримували впродовж двадцяти трьох днів. Під час його тримання під вартою він весь час знаходився під наглядом і його неодноразово допитували. Йому відмовляли в проханнях зв'язатися з німецьким посольством. Одного разу, коли він заявив, що збирається піти, йому в голову направили пістолет і погрожували. На тринадцятий день його утримування заявник розпочав голодування, протестуючи проти свого тривалого затримання. 23 січня 2004 року, у наручниках та із зав'язаними очима, його помістили в автомобіль і відвезли в Аеропорт Скоп'є. Там його помістили в кімнату, жорстоко побили кілька чоловіків в масках, його роздягнули та згвалтували предметом в анальний отвір. Після примусового введення супозиторія, йому вдягнули підгузок та темно-синій костюм з короткими рукавами. Тоді, зв'язаний ланцюгом та з мішком на голові, повністю позбавлений сенсорних відчуттів, він був силою відведений до літака ЦРУ, який був оточений агентами македонської служби безпеки, котрі утворили кордон навколо літака. Знаходячись у літаку, заявник був кинутий на підлогу, прикований до неї ланцюгом і йому примусово ввели транквілізатори. У такій позиції заявник був перевезений до Кабула (Афганістан), де він утримувався під вартою впродовж п'яти місяців. 29 травня 2004 року заявника повернули до Німеччини через Албанію. У жовтні 2008 року заявник подав кримінальну скаргу до служби державного обвинувача Скоп'є, але вона була відхилена як необґрунтована.

Кейс 2

У 2002 році заявник вбив шляхом удушення одинадцятирічного хлопчика і сховав його тіло біля ставка. Він вимагав у батьків цього хлопчика викуп і був заарештований невдовзі після того, як заволодів грошима. Його доставили до відділення поліції і допитали про те, де перебуває жертва. Наступного дня, думаючи, що хлопчик ще живий, заступник керівника відділення поліції наказав одному з підлеглих погрожувати заявнику фізичними стражданнями і, за потреби, завдати йому таких страждань, аби змусити його зізнатись, де знаходиться дитина. Послухавшись цього наказу, поліцейський погрожував заявнику, що йому завдасть тяжких страждань спеціально натренована особа. Приблизно через десять хвилин, зі страху зазнати цих страждань, заявник зізнався, де сховав тіло жертви. Тоді поліція відвезла його на місце події, де було знайдене тіло і інші докази, що вказували на вину заявника, наприклад, сліди від протекторів його автомобіля.

У рамках наступного кримінального провадження регіональний суд вирішив, що зізнання, зроблене під час дізнання, в жодному разі не може використовуватись як доказ, оскільки було отримане під примусом і з порушенням статті 3 Європейської конвенції. Під час судового розгляду заявник знову зізнався у тому, що скоїв вбивство. Висновки суду спирались на це зізнання та інші докази, включно з тими, які були зібрані після зізнання, до якого заявника примусили під час дізнання. Заявника було засуджено до довічного позбавлення волі, оскарження вироку були безуспішними, проте Федеральний Конституційний суд визнав, що примушування до зізнання у ході дізнання є слідчим методом, забороненим як внутрішнім правом, так і відповідно до Конвенції.

У 2004 році двоє працівників поліції, причетні до погроз заявнику, були визнані винними у неправомірному примушуванні і у наказі вдатись до неправомірного примушування під час здійснення посадових повноважень і засуджені до штрафів з відстрочкою виконання, відповідно, 60 євро на день протягом шестидесяти днів і 120 євро на день протягом дев'яносто днів. У 2005 році заявник подав клопотання про надання безоплатної юридичної допомоги для того, щоб ініціювати позов про притягнення до адміністративної відповідальності за психічну травму, завдану йому внаслідок застосованого поліцією методу допиту. Спочатку суди відмовили йому у задоволенні клопотання, але Федеральний Конституційний суд у 2008 році скасував ці рішення. На момент постановлення рішення Європейським Судом, розгляд справи, яка була повернена до регіонального суду, ще тривав.

Кейс 3

Заявники, Z. – дівчинка 1982 року народження, А. – хлопчик 1984 року народження, В. – хлопчик 1986 року народження та С – дівчинка 1988 року народження, є повнорідними братами та сестрами. Усі вони – громадяни Сполученого Королівства.

У жовтні 1997 року сім'я заявників була взята на облік соціальними службами, зокрема посадовою особою, яка відповідала за здоров'я дітей, з огляду на підозри щодо поганого догляду за останніми, а також на повідомлення про те, що Z. Займалася крадіжками продуктів харчування.

Протягом наступних чотирьох з половиною років соціальні служби наглядали за сім'єю заявників і надавали їхнім батькам різноманітну допомогу. У жовтні 1989 року, розслідуючи крадіжку, офіцери поліції оглянули кімнати дітей і виявили, що ці кімнати були надзвичайно забруднені, а матраци, на яких спали діти, були мокрі від сечі. У березні 1990 року надійшло повідомлення про крадіжки продуктів харчування у школі, вчинені Z. та А. У вересні 1990 року було повідомлено про синці на обличчях А. та Z.; протягом цього часу до відповідних державних органів надходило чимало повідомлень про те, що заявників зачиняли в їхніх кімнатах, на вікнах яких помітними були сліди екскрементів. Нарешті, 10 червня 1992 року на вимогу матері заявників, яка задекларувала свій намір сильно побити своїх дітей, якщо їх не заберуть відповідні служби, заявників було поміщено до спеціального центру виховання. Психолог, яка оглянула заявників, виявила, що троє старших дітей перебували у стані сильної психологічної збентеженості, напруженості. Вона також зауважила, що за усю свою практику не бачила більш жахливого випадку ставлення до дітей.

Громадський адвокат, який представляв їхні інтереси, звернувся з позовом до місцевих органів влади, вимагаючи відшкодування збитків, завданих бездіяльністю з боку останніх, яка виявилась у нездатності цих органів вжити ефективних заходів до захисту дітей та до забезпечення їм належного рівня життя. Проведення у справі було закрито Палатою Лордів. У своєму рішенні від 29 червня 1995 року, яке стосувалося відразу трьох справ, включаючи і справу заявників, Лорд Браун-Вілкінсон постановив, що органи державної влади, зокрема місцеві, не можуть бути притягнуті до цивільно-правової відповідальності через їхню бездіяльність, пов'язану з ненаданням належної допомоги дітям та їх захисту.